

EGYETEM

Újragondolt negyedszázad – Horthy-konferencia a téves beidegződések és a hamis mítoszok ellen

Ez a tartalom archív! A cikkben szereplő információk a megjelenés óta megváltozhattak.

Megjelent: 2016.11.26. 07:10

Szerző: **Varga Anna**

Hatodízben rendeztek tudományos konferenciát a Horthy-korszakról azzal a céllal Újragondolt negyedszázad címmel, hogy a legfrissebb kutatási eredmények felvonultatásával árnyalják a két világháború közötti időszakról kialakult képet. A rendezvényen a VITEK által alapított Közép-Európa Kutatásáért Díjakat is átadták három kategóriában.

„A Horthy-korszaknak borzasztóan ellentétes a megítélése, a baloldali és liberális történészek gyalázzák és igyekeznek elmondani a lehető legrosszabbat elmondani erről az időszakról, a másik oldalon pedig van egy kis csapat, akik az ókori bölcsesség, az aranyközéput mentén próbálják bemutatni a korszakot, vagyis a poszt-marxista sémákat egy objektív történelmi szemlélettel igyekszünk felváltani” – indokolta a SZEGEDma.hu-nak *Gulyás László*, a Szegedi Tudományegyetem történésze, a tudományos tanácskozás szervezője, miért is lehet mindig újat mondani erről az időszakról, s miért is lesz hosszú életű az Újragondolt negyedszázad címet viselő konferenciasorozat. Hozzátette, a résztvevő kutatók immár hatodjára hozták el a legfrissebb kutatásai eredményeket a tudományos konferenciára, s ezek mentén egy újfajta Horthy-korszak kép formálódhat. Erre Gulyás László szerint azért is van szükség, mert a

FRIS

kommunizmus és szocializmus 45 évig tartott, míg a demokráciánk 25 éves, és időbe telik ellensúlyozni az előző korszak beidegződéseit.

„Rossz beidegződésekből nincs hiány, a hamis mítoszok közé tartozik, hogy *Horthy Miklós* kormányzót a baloldal hazánk utolsó csatlósaként emlegeti, ami nagyjából arról szól, hogy 1933-ban Magyarország lelkesen szolgálta a német hatalmat annak 1945-ös bukásáig. Ezzel szemben a kutatásokból kiderül, hogy a magyar külpolitika önálló utakon próbált járni, s emiatt nagyon sok konfliktusa is volt Németországgal, s nagyon sok esetben a magyar miniszterelnökök, Horthy és *Gömbös Gyula* is ütközött például *Hitlerrel*, s ezekben az esetekben a mindenkori magyar államférfiak minden esetben a magyar állam érdekeit képviselték a német állam érdekeivel szemben. Vagyis hamis az a kép, hogy Magyarország gondolkodás nélkül szolgálta ki a harmadik birodalmat. Ezt a beidegződést félre kell dobni, s egy sokkal árnyaltabb képet kell felvázolni ehelyett” – magyarázta Gulyás László.

A történész legújabb, a konferencián bemutatott kötete is ezzel a témával foglalkozik. Az Attraktor kiadó „FIAT IUSTIA. A Horthy-korszak revideált története” könyvsorozatában megjelent, A Horthy-korszak külpolitikája 4. – A revíziós sikerek 1. – A Felvidék és a Kárpátalja visszatérése 1937-1939 című könyv kapcsán *Vizi László Tamás*, a Kodolányi János Főiskola oktatási rektorhelyettese azt hangsúlyozta, hogy a kiadvány újszerűsége abban rejlik, hogy bemutatja a magyar külpolitika szembenállását a német elképzelésekkel, láttatja, hogy a magyar külpolitikának önálló arca volt akkoriban, s elképzeléseiket próbálták kőkeményen keresztülvinni a német érdekekkel szemben is.

A SZAB-székházban rendezett tudományos konferencián *Újváry Gábor*, a Veritas Történetkutató Intézet kutatócsoport-vezetője Tudomány és politika választóján címmel *Hóman Bálint* megítéléséről tartott előadást. Portálunknak kérdésére elmondta, mindig azt mondja a diákjainak, ne menjen történésznek az, aki nem fogadja el, hogy egy-egy témáról akár tízféle igazság is élhet egymás mellett, hiszen azokat a tényeket, amiket ismerünk, többféleképp lehet interpretálni. Mint mondta, Hóman Bálinttal kapcsolatban az utóbbi időben sok új forrás nem került elő, de azt az óriási hagyatékot, amit utána maradt, s amelyet az Széchenyi-könyvtár őriz, egyedül Újváry nézte át teljes terjedelmében. „A közelmúltban nagyon sok vita volt Hóman személyével kapcsolatban azért, mert 2015 márciusában a **Fővárosi Törvényszék felmentette a háborús vádak alól**, amelyekkel 1946-ban vádolták és elítélték. Ezt egy komoly publicisztikai kampány követte, amelyben Hóman Bálint cselekedetei közül főként a negatív vonásokat emelték ki. Elsősorban arra hivatkoztak, hogy megszavazott két zsidótörvényt, illetve hogy komoly szerepet játszott a zsidók állampolgári jogainak korlátozásában. Ezek tények, de ezeken felül teljességgel igazolhatatlan dolgokat is a szemére vetettek, olyanokat, amelyeket cáfolnak a források. Azt gondolom, minden ember életútját

egész pályájára kiterjedően kell vizsgálni, nem egy időszakot kiragadva” – hangsúlyozta Újváry Gábor. Elmondta, Hóman esetében fontos tudni, ha az 1910-es esztendőket nézzük, akkor egy kimondottan filoszemita fiatalembert látunk, míg a '30-as években már egy antiszemita politikust. Később megrettent attól, amit 1944-ben a zsidóüldözések idején látott, s nagyon sok zsidó származású tudós és művész mentesítésében játszott szerepet, ezzel a deportálástól mentett meg többeket. Ezen felül ő az egyedüli a szabadlábbon lévő magyar politikusok közül, aki 1944 márciusában tiltakozik a német megszállás ellen. A Veritas Történetkutató Intézet kutatócsoport-vezetője leszögezte, ezeket a tényeket is figyelembe kell venni Hóman Bálint megítélésénél, hiszen nem lehet úgy értékelni, hogy nem teljességében nézzük magát az embert és cselekedeteit.

„Még 2008-ban döntöttünk úgy néhány barátommal, *Haág Zalánal* (KDNP) és *Rózsavölgyi Józseffel* (Fidesz-L.É.T.), hogy a Horthy-korszakról szervezünk egy eseményt, ahol 8-10 előadó és a témához kapcsolódó kiállítás mutatta be tudományos igényességgel azt az időszakot. Ezt két év szervezőmunkájának eredményeként egy 30 szerző tanulmányát tartalmazó kötet követte, ami a szerkesztésben Újragondolt negyedszázad címmel látott napvilágot. Miután a könyvnek viszonylag jó szakmai fogadtatása volt, elfogyott a kiadónál minden példány, felmerült az ötlet, hogy ezt a gondolatkört, azaz a két világháború közötti kurzusnak, politikai rendszernek az újragondolását tovább kellene folytatni. Ekkor találkoztam Gulyás László professzor törekvéseivel és az ő Közép-európai Közlemények címet viselő lapjával, s eldöntöttük, hogy újraélesztjük ezt a konferenciát és az Újragondolt negyedszázad projektet is. Ennek keretében az elmúlt öt évben mintegy 300 előadás hangzott el, amelyek nyomán több mint 100 publikáció, cikk és tanulmány született” – elevenítette fel a kezdeteket *Miklós Péter*. A vásárhelyi Emlékpont múzeum igazgatója úgy értékelt, a legfőbb eredményük, hogy hatodjára is meg tudták rendezni a konferenciát, amelyen történészek, egészen a professzoroktól a fiatal kutatókig forrás-centrikusan, 21. századi látásmóddal értekeztek a Horthy-korszakról. Mindezt civil szervezeti háttérrel, a Virtuális Intézet Közép-Európa Kutatására (VIKEK) elnevezésű kutatóintézet szervezésében. Hozzátette, a szerzők és az előadók többsége fiatal, ami azért fontos, mert a rendszerváltás után születettek a szocializmus kori kliséktől mentesen tudnak olvasni a Horthy-korszakban keletkezett szövegeket, és nemzetközi levéltári kitekintéssel végzik kutatómunkájukat úgy, hogy nem vezérlik őket preconcepciók, és ezt az időszakot nem feketeként vagy fehéreként, hanem a magas sokszínűségében képesek látni és láttatni.

A VITEK egy elismerést is alapított, első ízben adták át a Közép-Európa Kutatásáért Díjat. Életműdíjat kapott *Gazdag Ferenc* professzor, a senior díjat Újváry Gábornak ítélték oda, míg a junior díjat Miklós Péter vehette át.